

Med forbehold om endringer
SPERRET til

Gro Harlem Brundtland

MOMENTER TIL INNLEDNING PÅ MØTET MED BANKENE

20. januar 1987

Regjeringen har i løpet av de siste månedene gjennomført flere møter med viktige næringsorganisasjoner og bedrifter. Vi har tidligere hatt møte med industrien og det konkurranseutsatte næringsliv, med representanter for de tjenesteytende næringer og det skjermede næringsliv for øvrig, og nå på nyåret hadde vi møte i Kontaktutvalget og med de organisasjoner som er med i kontaktordningen. Nå så vi et særlig behov for et møte med bankene.

2.

Bakgrunnen for disse møtene er at Regjeringen ønsker å drøfte den økonomiske situasjonen og utfordringene vi står foran med det utgangspunkt at alle - både organisasjoner og bedrifter - må være med å ta et krafttak for å få landets økonomi inn i et riktig spor.

Det skulle ikke være nødvendig å si mye til denne forsamlingen om hva våre økonomiske hovedproblemer består i. Problemene har delvis sitt utspring i oljeprisfallet og delvis i det dramatiske fallet i den private sparing, og den tilsvarende øking i det private forbruk som vi har hatt de siste årene. Disse faktorene har både bidratt til et for sterkt økonomisk press innenlands og en dramatisk svekkelse i utenriksøkonomien som ikke bare er forbigående.

Den mest påtrengende oppgaven både på kort og lengre sikt er å bedre landets utenriksøkonomi. Derfor har vi lagt opp til betydelige tilstramminger både i det offentlige og private forbruk. Det budsjettet som ble vedtatt før jul, var strammere

enn jeg tror de fleste er klar over, både når det gjelder offentlig og privat forbruk. Vi ser det derfor som en viktig oppgave å gjennomføre forutsetningene i budsjettet på en konsekvent måte.

Skal vi bedre utenriksøkonomien, er det ikke tilstrekkelig bare med innstramminger. Vi må samtidig legge grunnlaget også på andre måter for vekst i vårt konkurranseutsatte næringsliv. Da må vi få til en sterkere produktivitetsvekst og en raskere tilpasning til nye markedsforhold, og en demping av kostnadsutviklingen, slik at vi etter hvert kommer ned på linje med det som er situasjonen hos våre samhandelsland. Betydningen av økt produktivitetsvekst og lavere kostnadsstigning er i virkeligheten like stor i våre skjermede næringer som i det konkurranseutsatte. Landets samlede konkurranseevne dreier seg om vår evne til samtidig å opprettholde et høyt velferdsnivå og en forsvarlig utenriksøkonomi, og da er det av like stor betydning å ha en rask produktivitetsvekst og lave kostnader i det skjermede næringsliv som i det konkurranseutsatte.

På det møtet Regjeringen for kort tid siden hadde i Kontaktutvalget med partene i arbeidslivet, la vi hovedvekten på å gi en oversikt over den aktuelle økonomiske situasjonen og utsiktene framover. Det konkrete innholdet i inntektspolitikken og rammene for inntektsoppgjøret skal vi komme tilbake til i senere møte med Kontaktutvalget, men vi har allerede gjort det klart at det er lite å hente i inntektstillegg framover. Vi skal ha et nytt møte i Kontaktutvalget neste uke. Da vil vi gå vider i å konkretisere innholdet i et inntektspolitisk samarbeid og forutsetningene for inntektsoppgjøret til våren. Det er åpenbart at dersom vi skal få utviklingen inn på et bedre spor, kan det ikke bli et inntektsoppgjør av tradisjonelt mønster. Vi må derfor forutsette at partene ved inntektsoppgjøret ikke tar ut de inntektstillegg som det i og for seg kan være markedsmessig grunnlag for på bakgrunn av den enkelte organisasjons forhandlingsstyrke. Partene må i betydelig grad være villig til å la samfunnsmessige hensyn være retningsgivende for oppgjøret, selv om det tilsynelatende kan gå på bekostning av hva den

enkelte gruppe har mulighet for å ta ut av inntektstillegg på kort sikt.

Hensikten med dette møtet er at vi ønsker å drøfte hva også bankene kan bidra med til å løse landets problemer. Det gjelder både bankenes rolle som store produksjonsbedrifter, som leverandører av tjenester til det øvrige næringsliv, og som kreditformidlere og långivere til ulike formål og som normsettere når det gjelder økonomisk adferd.

I denne alvorlige situasjonen for landets økonomi må vi stille krav til alle viktige beslutningstakere om å ta samfunnsmessige hensyn i sin adferd - slik at de ikke utelukkende handler ut ifra sine egne økonomiske interesser på kort sikt. Dette har vi gjort klart bl.a. overfor partene i inntektsoppgjøret og det gjelder også i høy grad for bankene.

Vi er selvsagt klar over at bankenes utlånsrenter og handlingsmønster for øvrig i høy grad påvirkes av myndighetenes

6.

virkemidler. Men vi kommer heller ikke utenom at bankene også har et selvstendig spillerom for egne handlinger. På dette punkt er det vi ønsker samtaler og samarbeid om hvordan også bankene kan bidra til å løse landets problemer.

Når det gjelder den aktuelle rentesituasjonen, er forholdet at den i høy grad er påvirket av valutasituasjonen og at vi ønsker å forsvare kronekursen. Det begrenser handlefriheten både for myndighetene og bankene, men det understreker samtidig betydningen av at vi viser større fantasi og evne til å finne de beste løsninger innenfor de rammer dette setter.

To områder er særlig viktige i denne forbindelse. Det ene er vårens inntektsoppgjør. Det blir en viktig prøvesten på om vi skal lykkes i å komme et betydelig skritt nærmere våre konkurrentland når det gjelder pris- og kostnadsstigning. Det er heller ingen tvil om at utfallet av inntektsoppgjøret vil få stor betydning for våre muligheter til å få lavere renter i tiden framover. Men her er det også en vekselvirkning. Av lett

forståelige grunner tillegger også partene renten en betydning når de skal ta stilling til inntektsoppgjøret. Vi er altså i den vanskelige situasjon at dagens høye rentenivå gjør det vanskeligere å få til et moderat inntektsoppgjør og samtidig er det slik at uten et moderat inntektsoppgjør så svekkes våre muligheter for å få til en rentenedgang i tiden framover. Derfor vil det ha stor betydning om vi nå kan unngå renteforhøyelse og i stedet få til en viss rentenedgang.

Det andre området jeg spesielt vil nevne, gjelder situasjonen for unge familier som skal etablere seg med bolig. Der fører kombinasjonen av ekstremt høye boligpriser og høy rente til at belastningen blir veldig hard. På dette området vil også Regjeringen forsøke å finne fram til bedre ordninger innenfor de rammene vi har bl.a. når det gjelder Husbanken, men også bankene bør vise et særlig ansvar på dette området.